

Седемнадесета Международна олимпиада по лингвистика

Йонин (Република Корея), 29 юли – 2 август 2019 г.

Задачи за индивидуалното състезание

Правила за оформяне на решенията на задачите

Не преписвайте задачите. Решавайте всяка задача на отделен лист (или листове). На всеки лист пишете номера на решаваната задача, номера на мястото си и фамилното си име. Иначе работата Ви може да не бъде оценена по достойнство.

Ако не е казано друго, опишете закономерностите и правилата, които сте забелязали в данните. В противен случай Вашето решение няма да получи пълен брой точки.

Задача № 1 (20 точки). Дадени са изречения на езика йонгом и българските им преводи:

1. Meneni karuwa anona wedmaan.	<i>Дойдох и видях мъжа и кучето.</i>
2. Wingkeewa yeediriin.	<i>Ти пееш, а аз ставам.</i>
3. Ambib wedmoona awon baan.	<i>Той видя къщата, а аз взех прасето.</i>
4. Yeederenu om banuun.	<i>Тя ще стане и ще вземе хляба.</i>
5. Wenenub wingkanuub.	<i>Ще си отидем и ще пеем.</i>
6. Oma oka aniib.	<i>Ядат хляба и пият водата.</i>
7. Anon ye weng wengambaranuwa awon ye weng wengambaraneen.	<i>Ние ще чуем кучето, а той ще чуе прасето.</i>
8. Ok anaana oon wedmeen.	<i>Изпих водата, а тя видя рибата.</i>
9. Yeederenib miniib.	<i>Стават и идват.</i>
10. Wingkenu wunuun.	<i>Тя пее и си отива.</i>
11. Om bene aneen.	<i>Той взема хляба и го яде.</i>

(a) Преведете на български:

12. **Om benu aneen.**
13. **Munuuna wunuub.**
14. **Wingkiiwa wengamburuun.**
15. **Anon ye weng wengamberenib yeedaraniib.**
16. **Oon wedmaniina karub wedmaneeb.**
17. **Ok wedmeena aniin.**

(b) Преведете на йонгом:

18. *Ние ще си отидем, а те ще дойдат.*
19. *Аз вземам прасето, а той взема рибата.*
20. *Той видя водата и къщата и чу кучето.*
21. *Ядеш хляба и пееш.*

▲ Езикът йонгом е от окската група на трансновогвинейското семейство. Говори се от около 6 000 души в Папуа Нова Гвинея.

—Иван Держански

Задача № 2 (20 точки). Дадени са словосъчетания на езика юрок и българските им преводи в случаен ред:

1. muencherh rohkuen	A. <i>кафяво куче</i>
2. perkeryerh holeehl 'wernerh	B. <i>черна обувка</i>
3. muencherh nerhpery	C. <i>черна мечка</i>
4. s'erkter'ery ch'eeshah	D. <i>бяла боровинка</i>
5. muenchar' pyaar'	E. <i>кафява обувка</i>
6. pekoyar' tepoo	F. <i>бяло куче</i>
7. luuehlson' nerhpery	G. <i>бяла топка</i>
8. muenchey cheek'war	H. <i>бял храст мансанита</i>
9. muent'er'ery ch'eeshah	I. <i>бял стол</i>
10. ler'ergery cher'ery	J. <i>оранжева мечка</i>
11. 'errwerhson' slekwoh	K. <i>червено дърво</i>
12. muent'er'ery puuek	L. <i>тревистозелена риза</i>
13. lo'ogey slekwoh	M. <i>червен лешник</i>
14. s'oktoy no'oy	N. <i>виолетова боровинка</i>
15. 'wer'errgerchson' cher'ery	O. <i>черна риза</i>
16. lo'ogey no'oy	P. <i>бял елен</i>
17. tegee'n nerhpery	Q. <i>синя топка</i>
18. skoyon rohkuen	R. <i>жълта боровинка</i>

(a) Определете верните съответствия.

(b) Определете верните съответствия:

19. muencherhl	S. <i>канарче</i>
20. 'wer'errgerch	T. <i>зърно кафе</i>
21. luuehl	U. <i>кръв</i>
22. ler'ergerh	V. <i>мляко</i>
23. pekoyek	W. <i>елша</i>
24. skoyon	X. <i>див ирис</i>
25. tegee'n	Y. <i>небе</i>

(c) Преведете на български:

26. **'errwerh**
27. **ler'ergerh rohkuen**
28. **perkeryer'ery ch'eeshah**
29. **pyerrp't'ery ch'eeshah**

(d) Преведете на юрок:

30. *виолетов елен*
31. *бяла обувка*
32. *жълта топка*
33. *черно дърво*

(!) Не се изискват и няма да бъдат оценявани никакви допълнителни обяснения освен отговорите.

△ Езикът юрок е от алгийското семейство. Говори се от 20–100 души в северозападна Калифорния. **ch, hl, sh, y, ' са съгласни звукове. ee, er, err, ue, uue са гласни звукове.**

От кората на елшовите дървета понякога се прави оранжева боя. Мансанита е малко дърво или храст с червеникавокафява кора, срещащо се в западна Северна Америка. Дивият ирис е светловиолетово цвете.

—Борис Иомдин, Самюел Амед

Задача № 3 (20 точки). Дадени са думи на средноперсийски език, записани с писмеността книжно пехлеви:

سساوا	A	ککوا	B	۱۱۶	C	رر۱۱۱	D	سفف۱۱۱	E	اسسک	F
سسا	G	سکک۱۱۱	H	سسا	I	۱۱۶	J	سکک	K	سوا	L
سکک	M	سکک	N	ککک	O	رر۱۱۱	P	۱۱۱۱۱۱۱	Q	سوا	R
۱۱۶	S	سکک	T	سکک	U	۱۱۶	V	سکک	W	سکک	X
سسا	Y	کو	Z	ککوا	AA	رر۱۱۱	BB	سسا	CC	اسسک	DD

Учените си служат с две системи за предаване на средноперсийски думи с латиница. Системата, която отразява записа на думите с пехлеви, се казва *научна транслитерация*. А системата, която предава предполагаемото произношение на думите, се нарича *транскрипция*.

Някои думи са можели да се напишат с пехлеви по няколко начина. Например думата *dīdan* ‘виждам’ е можела да се напише като ۱۱۱۱۱۱۱ (научна транслитерация: **HZYTWN-tn'**) или като ۱۱۱۱ (научна транслитерация: **dytn'**).

(a) Съотнесете всяка от дадените по-горе думи с научната ѝ транслитерация и транскрипцията ѝ. Обърнете внимание, че думите, написани по-горе с пехлеви, могат да съответстват на няколко средноперсийски думи.

1. ʔslwn'	<i>āsron</i>	жрец	18. whʔl	<i>wahār</i>	пролет
2. sydʔ	<i>syā</i>	черен	19. APLA	<i>xāk</i>	земя, прах
3. DMYA	<i>xōn</i>	кръв	20. gwn'	<i>gōn</i>	цвят
4. AHTE	<i>xwah</i>	сестра	21. LCDr'	<i>tar</i>	през
5. blbwt'	<i>barbut</i>	лира	22. mng	<i>mang</i>	буника (растение)
6. gyʔh	<i>giyāh</i>	трева	23. lwlk'	<i>rūrag</i>	целебна трева, билка
7. ALBA	<i>čahār</i>	четири	24. ZWZŅ'	<i>drahm</i>	драхма (единица за тегло)
8. dwt'	<i>dūd</i>	дим	25. dlnmk'	<i>dramanag</i>	пелин
9. mwd	<i>mōy</i>	коса, косъм	26. NKSWN-tn'	<i>kuštan</i>	убивам
10. gdk'	<i>gēg</i>	крадец	27. ʔwzmbwlt'	<i>uzumburd</i>	изумруд
11. hmyšk'	<i>hamēšag</i>	винаги	28. glmwk'	<i>garmōg</i>	топъл, горещ
12. LK	<i>tō</i>	ти	29. ʔhlmn'	<i>Ahremān</i>	злият дух
13. gwkl't'	<i>gōgird</i>	сяра	30. ʔylʔnštr'	<i>Ērān-šahr</i>	земята на арийците
14. wʔcʔl	<i>wāzār</i>	пазар	31. ywdtʔk'	<i>judāg</i>	отделен, друг
15. MLKTA	<i>bāmbišn</i>	царица	32. dhšk'	<i>daxšag</i>	знак, белег; памет
16. HZWLYA	<i>hūg</i>	свиня	33. nhʔl	<i>nihāl</i>	фиданка, младо дърво
17. zwzk'	<i>zūzag</i>	таралез	34. lwcynk'	<i>lawzēnag</i>	бадемова халва

(b) В писмеността книжно пехлеви една средноперсийска дума обикновено се пише с определена графична особеност. Определете коя е тази дума.

(c) Следващите думи представляват алтернативни записи на някои от дадените по-горе.

- EE. ۱۱۱۱۱۱۱ FF. ۱۱۱۱ GG. ۱۱۱ HH. ۱۱۱۱ II. ۱۱۱ JJ. ۱۱۱

Установете кои са тези думи и напишете научните им транслитерации.

(d) Напишете с писмеността книжно пехлеви:

KK. **DKRA** *tuɣ* *финикова палма*
 LL. **dlwnd** *druwand* *зъл, грешен, неправоделен*
 MM. **stwl** *stōr* *кон*
 NN. **cmbI** *čambar* *кръг, обръч*

(!) Не се изискват и няма да бъдат оценявани никакви допълнителни обяснения освен отговорите.

△ Средноперсийският език е от иранския клон на индоевропейското семейство. Говорил се е в Сасанидската империя и се е запазил с векове като писмен език, особено при превода на зороастрийския канон.

Транскрипцията, използвана тук, съответства на реконструираното произношение от III век от н. е. Знакът ˘ бележи дълга гласна. *č* = *ч*; *h* = *h* в англ. или немск. *hat*; *ǰ* = *дж* в *джам*; *š* = *ш*; *w* = *y* в *yuski*; *x* = *x* в *xan*; *y* = *x* в *bix go*; *y* = *ý*; *z* = *з*.

Знанието на съвременни ирански езици не е от значение за решаването на задачата.
 –Андрей Никулин (консултант: Мигел Анхел Андрес Толедо)

Задача № 4 (20 точки). Дадени са думи и глаголни корени на западнотарангански език. Навсякъде е дадена и т. нар. удвоена форма на два диалекта на езика. Удвоената форма се употребява като причастие или прилагателно.

		северен диалект	крайбрежен диалект
dakeru	<i>те остъргват</i>	darkeru	dakerukeru
rɔbik	<i>тѣпо е (не е остро)</i>	rɔbrɔbik	rɔbirɔbik
alema	<i>вдясно</i>	amlema	alemalema
makay	<i>ти се изкачваш</i>	makmakay	mamakay
apúk	<i>друг</i>	akpuk	apukpuk
lɔpay	<i>студен</i>	lɔplɔpay	lɔpalɔpay
payláwana	<i>той е разговорлив</i>	paylawlawana	paylalawana
kalpaŋir	<i>упорито е</i>	kalpaŋpaŋir	kalpapaŋir
garków	<i>сирак съм</i>	garkɔwkɔw	garkɔwkɔw
eyleka	<i>той играе</i>	eylekleka	eyleleka
dubɛmna	<i>той е седми</i>	dumbɛmna	dubɛmbɛmna
maylewa	<i>(вид) дърво</i>	maylelewa	maylelewa
matay	<i>окото му</i>	matmatay	matamatay
mɔna	<i>отпред</i>	mɔnmɔna	mɔnamɔna
bebar	<i>страхувам се</i>	bebebar	bebebar
jaŋil	<i>гнило е</i>	jaŋjaŋil	jajaŋil
letna	<i>той е sameц (мъжкар)</i>	letletna	letletna
ernɔnaw	<i>той пълзи</i>	ernɔnɔnaw	ernɔnɔnaw

Запълнете празните места:

		северен диалект	крайбрежен диалект
ɛtələŋa	<i>той чува</i>	?	?
jaga	<i>пазя</i>	?	?
gasírana	<i>тя е стара</i>	?	?
daramota	<i>те повръщат</i>	?	?
pɔwna	<i>той смърди</i>	?	?
ertɔpa	<i>той мие</i>	?	?
dabuka	<i>те сънуват</i>	?	?
ŋuŋim	<i>мокро е</i>	?	?
igɔŋ	<i>той продава</i>	?	?

▲ Западнотаранганският език е от австронезийското семейство. Говори се от 7 000 души на островите Ару в Индонезия. **ŋ** = *n* в думата *гонг*. **j, r, w, y** са съгласни звукове. **ɛ, ɔ** са гласни звукове. Знакът **´** означава ударение; ако няма такъв знак, ударението е върху предпоследната сричка. —*Елисия Уорнър (консултант: Ричард Нивене)*

Задача № 5 (20 точки). Дадени са изречения на езика ноони, произнесени в различни дни от „седмицата“ на ноони, и българските им преводи:

казано в **bvutfu**

1. fɔgò cí nú bvúmbòn.
me ncí nò: ntɔ̀ fɔwáy bvúmbòn.
2. wò nú yú: cɔŋ kɛŋkfũ bvúsòw.
3. kwɔ̀:n nú bɔy fí me bvúzhí.

- Вчера беше **bvumbon**.*
*В **bvumbon** аз дойдох на пазара.*
*В **bvusɔw** ти ще откраднеш ямса.*
*В **bvuzhi** жената ще ми помогне.*

казано в **bvusɔw**

4. wvù tò nò: bɔŋ ŋwà bvûŋkâ:.
5. fò shě ntfũ: nú bvútfũ.
me nú mbóy ncáw mutù bvútfũ.
6. wvù bê: yò kwɔ̀:n èbèn.
7. wò tò nò: yòw cɔŋ.

- В **bvuŋka** той намери книгата.*
*Вдругиден е **bvutfu**.*
*В **bvutfu** аз ще избира колата.*
Днес той уби жената.
Ти чу крадеца отдавна.

казано в **bvukema**

8. ntfũ: nú bvûŋkâ:dèn.
cɔŋ nú bɔy bɔŋ bèsèn bvûŋkâ:dèn.
9. me mbê: ncáw ŋwà èbèn.
10. dièmsɛn nú yén wvù lě.
11. kefwé cí nú bvûŋkâ:.

- Утре е **bvuŋkaden**.*
*В **bvuŋkaden** крадецът ще ни намери.*
Днес аз избрах книгата.
Мъжът е на път да го види.
*Завчера беше **bvuŋka**.*

казано в **bvuŋka**

12. me nú nfí dièmsɛn.
13. kwɔ̀:n cí nò: yèn wáy é bvútfũ.
14. bèsèn nú gé: cɔŋ mutù èbèn.
15. bó nò: yèn me lé fɔwáy.

- Аз съм на път да помогна на мъжа.*
*В **bvutfu** жената видя пазара.*
Днес ние ще откраднем колата.
Те току-що ме видяха на пазара.

(a) Преведете на български:

казано в **bvunʔkaden**

16. *bvúsòw nǔ f̀ shě ntfũ:*.
17. *me nú ŋgé: nyén k̀̀nʔkũ lé èbèn.*
18. *wv̀̀ tò n̄: ỳ̀n bèsèn è bvúmbòn.*
19. *bèsèn nǔ bóy t́ f̀wǎy bvúzhí:dèn.*

(b) Първият ден от седмицата на ноони е **bvutfu**. Какъв е редът на дните на ноони?

(c) Преведете на ноони:

казано в **bvumbon**

20. *B bvusɔw аз помогнах на мъжа.*
21. *Крадецът току-що открадна ямса.*
22. *B bvunʔkaden аз ще чуя колата.*
23. *Днес жената ще убие мъжа.*
24. *Днес мъжът те видя.*

⚠ Езикът ноони е от бебоидната група на атлантическо-конгоанското семейство. Говори се от около 40 000 души в Камерун.

ɛ и ɔ са гласни звукове. ŋ, sh, y и zh са съгласни звукове. Знакът : бележи дълга гласна. Надбуквените знаци бележат тонове: ´ висок, ^ низходящ (висок ↘ нисък), ̂ низходящ (среден ↘ нисък), ̀ нисък, ̃ възходящ (нисък ↗ среден), ̄ възходящ (нисък ↗ висок); ако няма знак, сричката е със среден тон.

Ямсът е ядивната грудка на едноименното тропическо растение. —Самюел Амед

Редактори: Самюел Амед, Божидар Божанов, Милена Венева, Дмитрий Герасимов, Ксения Гилярова, Станислав Гуревич, Шинджини Гхош, Иван Держански (техн. ред.), Хю Добс, Борис Йомдин, Бруну Л'Асторина, Ли Тхехун (отг. ред.), Том Маккой, Андрей Никулин, Мийна Норвик, Пан Туңль, Алексей Пегушев, Александър Пиперски, Мария Рубинщейн, Даниел Руцки, Артур Семенюк, Нейтан Сомърс, Елисия Уорнър, Габриела Хладник.

Български текст: Милена Венева.

Наслука!